

La llarga travessia de l'

El 8 de desembre de 1966, la NBC iniciava l'emissió d'una sèrie de ciència-ficció ambientada en el segle

XXIII que tenia com a protagonistes els membres de la tripulació de la nau estel·lar USS Enterprise, pertanyent a l'anomenada Federació de Planetes. Aquesta gegantesca nau amb capacitat per a 430 tripulants, havia de recórrer durant cinc anys les galàxies més allunyades de l'univers en una missió pacífica dedicada a l'exploració de mons desconeguts i al descobriment de noves civilitzacions.

Els principals protagonistes d'aquesta primera odissèa galàctica foren el capità James Tiberius Kirk (William Shatner), el doctor McCoy (DeForest Kelley), l'enginyer Scott (James Doohan) i el senyor Spock (Leonard Nimoy), un científic d'orelles punxegudes i poderosa capacitat intel·lectual, nascut al planeta Vulcà. Quan encara no s'havia creat el concepte de "políticament correcte", la sèrie va demostrar el seu caràcter tolerant i progressista, ja que hi comptava amb personatges importants que procedien d'ètnies minoritàries i dels països comunistes com ara la lloctinent de raça negra Uhura (Michelle Nichols), l'oficial de trets orientals Sulu (George Takei) o el rus Pavel Txeikov (Walter Koenig).

Quan el capità Kirk i els seus homes inicien la seua llarga missió d'exploració espacial l'any 2264, les principals amenaces per a la inestable pau galàctica que ha de garantir la Federació de Planetes (una mena de Nacions Unides de l'Univers), són les conspiracions i els projectes expansionistes dels imperis Klingon i Romulano. Les directrius bàsiques

Malgrat la discreta audiència inicial de la sèrie protagonitzada pel capità Kirk i el senyor Spock als Estats Units, 'Star Trek' s'ha convertit al llarg dels seus trenta anys d'història en un referent fonamental per als incondicionals de la ciència-ficció i en un dels fenòmens més rendibles de la indústria audiovisual nord-americana.

Glòria "post mortem". El creador d'*Star Trek*, l'escriptor i guionista Gene Roddenberry, va tardar més de dos anys a convèncer la NBC sobre les possibilitats televisives d'aquest singular univers de ciència-ficció, molt allunyat dels tradicionals esquemes del gènere durant la dècada dels cinquanta. Els directius de la cadena pensaven que *Star Trek* podia resultar massa intel·lectual i transcendent per al gust de l'audiència nord-americana. Aquests pronòstics desfavorables es confirmarien després quan a la fi de la primera temporada d'emissió (1966-67) la sèrie ocupava la posició 52 en els índexs d'audiència. Quan se n'anuncià la supressió després del segon any, la NBC va rebre milers de cartes de protesta d'una minoria de fidels seguidors del programa. Aquesta inesperada campanya de suport enva permetre la continuïtat per una temporada més. *Star Trek* va desaparèixer, però, l'any 1969 per no arribar a captar l'interès del públic majoritari després de 79 episodis i tres anys d'emissió.

La popularitat de la sèrie va créixer de manera progressiva gràcies a la reposició constant dels vells episodis en les televisions locals durant la dècada dels setanta. La colorista estètica pop dels vestuaris, els decorats rudimentaris, els irrisoris efectes especials i uns interessants guions escrits per autors de fantasia científica escollits pel mateix Gene Roddenberry començaren a ser apreciats per les noves generacions de telespectadors. Tres anys després de la seua desaparició, se celebrà a Nova York el primer congrés d'especialistes en *Star Trek* amb la participació d'escriptors tan reconeguts dins de la literatura fantàstica i la divulgació científica com Isaac Asimov. Una sèrie de dibuixos animats inspirada en les aventures de l'Enterprise aconseguia el premi Emmy al millor programa infantil l'any 1974. La consagració oficial com a mite indiscutible de la ciència-ficció televisiva arribà l'any 1976 quan la NASA va batejar la primera llançadora espacial com a The Enterprise després d'una intensa campanya de recollida de firmes promoguda pels seus fans.

Star Trek és, sens dubte, un cas insòlit en la història de la televisió. Les aventures creades per Gene Roddenberry s'han convertit en objecte de culte per a milers de seguidors incondicionals coneguts com a *trekkies*. Existeix, fins i tot, un grup dissident més selectiu que per tal de distanciar-se de la majoria s'anomenen *trekkers*. Alguns membres d'aquesta facció van publicar *The nitpicker's guide for classic trekkers*, una guia detallada de totes les contradiccions argumentals i dels errors d'escenografia, vestuari o continuïtat detectats en la sèrie clàssica.

Star Trek és, sens dubte, un cas insòlit en la història de la televisió. Les aventures creades per Gene Roddenberry s'han convertit en objecte de culte per a milers de seguidors incondicionals coneguts com a *trekkies*. Existeix, fins i tot, un grup dissident més selectiu que per tal de distanciar-se de la majoria s'anomenen *trekkers*. Alguns membres d'aquesta facció van publicar *The nitpicker's guide for classic trekkers*, una guia detallada de totes les contradiccions argumentals i dels errors d'escenografia, vestuari o continuïtat detectats en la sèrie clàssica.

Enterprise

d'aquest viatge sideral són contribuir a la fraternitat entre els pobladors de la galàxia, buscar solucions diplomàtiques als conflictes entre potències planetàries enfrontades i no interferir en el desenvolupament de les cultures alienígenes. Aquests principis conciliadors han estat reivindicats pels nombrosos seguidors de la sèrie com una anticipació de la política d'integració racial i de coexistència pacífica amb la Unió Soviètica i la Xina adoptada pels Estats Units a partir de la dècada dels setanta.

La guerra de la galàxia audiovisual. La milionària recaptació de la Fox amb *La guerra de les galàxies* de George Lucas fou decisiva perquè la Paramount Pictures transformara el projecte de realitzar la segona part de la sèrie televisiva en una ambiciosa producció cinematogràfica amb un pressupost de més de 40 milions de dòlars. La meitat d'aquesta inversió estaria dedicada a crear uns efectes especials tan espectaculars com els de la superproducció de la Fox. Dirigida pel veterà Robert Wise i supervisada en tots els detalls pel mateix Reddenberry, *Star Trek. La pel·lícula* (1979) fou la primera adaptació a la pantalla gran d'una sèrie de televisió. Les noves aventures de l'Enterprise amb la seua tripulació original deu anys després fou tot un èxit de públic. A la setmana de l'estrena, als Estats Units, el film havia recuperat els 40 milions d'inversió inicial.

Tres anys després arribaria la inevitable seqüela, la direcció de la qual fou encarregada a l'enginyós guionista i realitzador Nicholas Meyer. Menys transcendental que la primera i plena de referències a la singular cultura *trekkie*, *Star Trek II. La ira de Khan* ironitzava sobre els problemes d'obesitat i la miopia del comandant Kirk i sobre l'evident decadència física dels altres protagonistes. El principal colp d'efecte fou la mort d'un envellit senyor Spock que ressuscitaria dos anys després en la irregular *Star Trek III. En busca de Spock* (1984).

En *Star Trek IV. Missió salvar Tierra* (1986) l'Enterprise retorna al nostre planeta en un viatge temporal fins a l'actualitat per tal de salvar una balena. Aquesta aventura ecològica, dirigida com l'anterior per Leonard Nimoy (Spock), va ser molt apreciada pels *trekkies* pel seu caràcter irònic i desmitificador.

Estrenada directament en vídeo, *Star Trek V. La última frontera* (1989) ha estat fins ara el més estrepitos fracàs de la sèrie. Amb un pres-

Dones a 'La Nova Generació': Trol, la popular Guinnan, interpretada per Whoppi Goldberg, i la doctora Crusher. L'any 1987, Gene Roddenberry va concebir per a la Paramount un ambiciós projecte televisiu que seria la continuació amb nous personatges de la sèrie dels anys seixanta. La Nova Generació transcorre en el segle XXIV, quasi cent anys després de la primera missió espacial encarregada al capità Kirk.

supost molt limitat, la pel·lícula fou realitzada per un inexpert William Shatner (Kirk) que va voler imitar sense fortuna els treballs anteriors de direcció del seu company Nimoy.

Quan se celebraven els 25 anys de la sèrie televisiva, la Paramount va tornar a contractar Nicholas Meyer com a guionista i realitzador d'*Star Trek VI. Aquel país desconocido* (1991). Ben acollida pel públic i per la sempre exigent comunitat *trekkie*, el film va significar la jubilació definitiva del mític Leonard Nimoy (Spock) i d'altres personatges veterans (McCoy, Uhura, Sulu) i el brillant tancament d'una època.

El triomf d'una nova generació. L'any 1987, Gene Roddenberry va concebir per a la Paramount un ambiciós projecte televisiu que seria la continuació amb nous personatges de la sèrie dels anys seixanta. *La Nova Generació* transcorre en el segle XXIV, quasi cent anys després de la primera missió espacial encarregada al capità Kirk. La nau original va ser reemplaçada per un nou model d'"Enterprise" (NCC-1701-D) de major dimensió, potència i capacitat i amb els avenços tecnològics més sofisticats.

La substitució de William Shatner (Kirk) per l'actor britànic Patrick Stewart (el capità francès Jean-Luc Picard) com a comandant de l'Enterprise va causar en un principi certa polèmica entre els *trekkies* més tradicionals. Després de 25 anys en la Royal Shakespeare Company, Stewart va acceptar aquest difícil repte i al final de la primera temporada el seu personatge ja estava plenament acceptat pel públic. El primer oficial William T. Riker (Gates McFadden), l'androide Data (Brent Spiner) i Worf (Michael Dorn) han estat les figures més destacades d'una tripulació que incorporà nombrosos personatges alienígenes.

Durant les dues primeres temporades, *La Nova Generació* va tenir una audiència discreta. La jubilació de Gene Roddenberry per malaltia, obligà el seu ajudant Rick Berman a prendre el control absolut de la sèrie. Aquesta substitució fou molt positiva perquè s'hi produïren importants canvis argumentals i nous personatges. Una de les *trekkies* més cèlebres, l'actriu Whoppi Goldberg, va demanar personalment la seua incorporació a la sèrie per a interpretar el paper de Guinnan, una tripulant amb poders extrasensorials. Amb aquestes modificacions, l'audiència va créixer de manera espectacular. A partir de la tercera temporada, entre quinze i vint milions de nord-americans van seguir cada setmana les aventures del capità Picard i la seua exòtica tripulació. Durant la quarta temporada, un dels episodis va batre per fi el rècord d'audiència establert als Estats Units pel famós capítol de *Dallas*, "Qui va matar J.R.?". *La Nova Generació* s'ha convertit en el programa de ciència-ficció de major audiència de la història

de la televisió nord-americana i ha aconseguit esborrar completament el record del capità Kirk i el senyor Spock entre els *trekkies* més nostàlgics.

Després de 187 capítols i set temporades d'èxit, la sèrie fou suprimida pels propis productors per tal de realitzar la previsible adaptació cinematogràfica. En els últims anys, la Paramount ha produït *Deep Space Nine* i *Star Trek: Voyager*, dues sèries televisives on l'Enterprise ha estat substituïda per naus espacials més sofisticades. Dins d'aquesta tercera generació, destaca la presència de la capitana de l'USS Voyager, Kathryn Janeway (Kate Mulgrew), la primera dona al comandament d'una nau de la Flota Estel·lar.

Estrenada recentment als Estats Units, *Star Trek VII. Generations* és fins ara el darrer fulltò de la sèrie cinematogràfica. El film compta amb la participació d'antics tripulants com Txe-kov (Walter Koenig) i Scotty (James Doohan) i ofereix l'esperat encontre entre els capitans Picard i Kirk. El primer capità de l'Enterprise sacrificarà la seua vida imitant possiblement l'exemple del senyor Spock en *Star Trek II*. Encara que sempre existeix la possibilitat d'una resurrecció, la mort de Kirk representa la retirada definitiva de William Shatner després de tres dècades al servei de la Federació de Planetes.

La mort de Gene Roddenberry l'any 1991 no ha afectat gens l'expansió de l'imperi comercial i audiovisual construït al voltant de la seua afortunada fantasia científica. A més de les quatre sèries televisives i les set pel·lícules, *Star Trek* ha generat nombroses adaptacions literàries i uns 250 còmics amb més de 63 milions d'exemplars venuts tan sols als Estats Units. Dins de la més exquisida literatura especialitzada, figura *The Star Trek Encyclopaedia* i *The Star Trek Chronology* de Michael Okuda. Reconegut com el màxim expert mundial en història i tecnologia *trekkie*, Okuda va escriure amb la col·laboració de Rick Sternbach el llibre *The Star Trek Next Generation Technical Manual*, on figuren tots els detalls tècnics i de funcionament de les naus que conformen la Flota Estel·lar. Aquests dos especialistes supervisen des de fa anys la coherència argumental i tecnològica de tots els projectes creatius (guions, còmics, novel·les) inspirats en l'univers Trek.

L'esperit humanista i el positivisme científic de Roddenberry han quedat desdibuixats en els últims anys pel multimilionari negoci organitzat per a complaure l'avidesa consumista dels *trekkies*. Les vendes dels nombrosos productes comercialitzats (publicacions, roba, programes informàtics, objectes de cuina, joguines...) amb la marca registrada "Star Trek" superen els mil milions de dòlars. L'exploració pacífica de mons desconeguts sembla haver quedat substituïda per l'agressiva conquesta de nous mercats.

Luc Soler

'Star Trek' ha generat quatre sèries televisives i set pel·lícules. La mort del seu creador no ha afectat gens l'expansió de l'imperi comercial *trekkie*.